

Gemeente Oost Gelre

Accountantsverslag 2015

2 mei 2016

Aan de leden van de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders
van de gemeente Oost Gelre
Postbus 17
7130 AA LICHTENVOORDE

Zwolle, 2 mei 2016

Geachte leden van de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders,

Wij hebben de jaarrekening 2015 van de gemeente Oost Gelre, opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders, gecontroleerd. Gezien de problematiek en onzekerheden rondom de nieuwe decentralisatie jeugdzorg kunnen wij de controle op dit moment nog niet afronden.

Hierbij ontvangt u ons accountantsverslag over het boekjaar 2015. Daarin zijn onze belangrijkste controlebevindingen samengevat. Dit met uitzondering van mogelijke bevindingen op het gebied van het sociale domein inzake de decentralisaties, met name jeugdzorg, omdat wij zoals ook bovenstaand vermeld de controle nog niet hebben kunnen afwikkelen. Wij hebben onze interimcontrole uitgevoerd in oktober 2015 en de eindejaarscontrole in april 2016.

Wij willen u bedanken voor de open en constructieve samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en de totstandkoming van onze rapportage.

Met vriendelijke groet,

Baker Tilly Berk N.V.

drs. E.H.J.D. Damman RA

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	4
1. Bevindingen jaarrekening 2015	8
2. Overige significante zaken	13
3. Vermogen en resultaat	17
4. Interne beheersing en AO/IB	19
5. Overige onderwerpen	20
Bijlagen	23

**Baker Tilly Berk
contactpersonen met
betrekking tot dit rapport zijn:**

drs. E.H.J.D. Damman RA
Extern accountant
e.damman@bakertillyberk.nl

D.M. Spekenbrink – Pigge MSc RA
Manager
d.spekenbrink@bakertillyberk.nl

Kantoorgegevens:

Baker Tilly Berk N.V.
Burg. Roelenweg 14-18
8021 EV Zwolle
Postbus 508
8000 AM Zwolle
T +31 (0)38 425 86 00

Managementsamenvatting (1/4)

Reikwijdte van de controle	<p>In het kader van de doorlopende controleopdracht welke door middel van onze vaktechnische opdrachtbevestiging van 19 januari 2016 is bevestigd, heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2015. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in de opdrachtbevestiging 2015. Er is gedurende het verloop van de controle op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle.</p> <p>Tijdens de uitvoering van de oorspronkelijke controleplanning hebben zich geen wijzigingen van materieel belang in de reikwijdte voorgedaan. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2015 voldoende voor de doelstelling van onze controle.</p>	-
Goedkeurende controleverklaring	<p>Bij de jaarrekening 2015 van de gemeente Oost Gelre kunnen wij momenteel nog geen controleverklaring verstrekken. Gezien de problematiek en onzekerheden rondom de nieuwe decentralisatie jeugdzorg hebben wij onze controle namelijk nog niet kunnen afwikkelen. Vanuit onze controle hebben wij tot en met heden nog geen niet-gecorrigeerde fouten en/of onzekerheden geconstateerd. Het overzicht van niet-gecorrigeerde fouten treft u aan in bijlage 1.</p>	Pagina 23
Bevindingen jaarrekening 2015	<p>De belangrijkste bevindingen ten aanzien van de jaarrekening 2015 betreffen:</p> <ol style="list-style-type: none">1. De door het college van burgemeester en wethouders gemaakte schattingen zijn aanvaardbaar.2. De gekozen waarderingsgrondslagen zijn aanvaardbaar en consistent toegepast. In het verslagjaar 2015 zijn geen wijzigingen doorgevoerd in de keuze of de toepassing van belangrijke verslaggevingsgrondslagen.3. Uw gemeente rekent bij de jaarlijkse actualisatie van de prognoses voor de bouwgronden in exploitatie niet met een rentecomponent. Het niet rekenen met een rentecomponent in prognoses kan een waarderingsrisico impliceren indien complexen lange(re) doorlooptijd hebben. Gezien de verwachte doorlooptijd van de huidige complexen en resultaatverwachtingen, leidt het niet rekenen met een rentecomponent in de prognoses ultimo 2015 niet tot materiële afwijkingen.	Pagina 8 tot en met 10

Managementsamenvatting (2/4)

Bevindingen jaarrekening 2015

4. Momenteel is sprake van een onzekerheid ten aanzien van de toekomstige bestemming van het complex Lichtenvoorde Centrum-Oost. Wij achten de huidige gevormde voorziening een beste inschatting op basis van de thans beschikbare informatie.
5. De prognose van het complex Lindebrook toont ultimo 2015 een positief resultaat van € 4 miljoen. Op basis van de ontwikkelingen in 2015, boekwaarde per m2 en de huidige verkoopprijzen hebben wij vastgesteld dat de waardering een juiste inschatting betreft op basis van de huidig beschikbare informatie.
6. Het complex Flierbeek betreft woningbouw waarbij fase 3 van het complex (voorlopig) niet meer tot ontwikkeling komt. Deze fase is afgewaardeerd naar agrarische waarde en overbracht naar de materiële vaste activa. Ten aanzien van de fasen 1 en 2 is een positief resultaat genomen ad € 2,6 miljoen waarbij fase 1 ultimo 2015 is afgesloten. Op basis van de prognose ultimo 2015 en huidige informatie over de ontwikkelingen in 2016 hebben wij geen aanleiding om te veronderstellen dat het complex te hoog is gewaardeerd.
7. Het verwachte resultaat voor het woningbouwcomplex De Woerd is op basis van de prognose ultimo 2015 een verlies van € 100.000. Hiervoor heeft uw gemeente een voorziening gevormd. Op basis van de ontwikkelingen in 2015 en 2016 hebben wij vastgesteld dat de waardering van het complex tot stand is gekomen op basis van een beste inschatting.
8. Uw gemeente heeft, evenals de gemeente Berkelland, een onvoorwaardelijke borgstelling afgegeven aan de BNG inzake de financiering van Laarberg C.V. Hiermee loopt uw gemeente een maximaal risico ter grootte van € 12,5 miljoen. Dit is als zodanig ook toegelicht in de jaarrekening.
9. Als gevolg van de landelijke onzekerheden rondom de decentralisatie jeugdzorg hebben wij ook bij uw gemeente de controle nog niet kunnen afronden en zullen wij hierover op later tijdstip onze bevindingen rapporteren.

Pagina 10
tot en
met 12

Managementsamenvatting (3/4)

Analyse vermogen en resultaat

Het resultaat voor mutaties in de reserves laat een voordelig saldo zien. Het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten is € 5,7 miljoen positief. Tussentijds is per saldo € 0,4 miljoen aan de reserves onttrokken waardoor het gerealiseerde resultaat € 5,3 miljoen positief is.

Het eigen vermogen van uw gemeente is toegenomen met € 5,7 miljoen (conform het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten). Hierdoor bedraagt het eigen vermogen ultimo 2015 € 57,1 miljoen ofwel circa 49% van het balanstotaal (ultimo 2014: 44%).

Pagina 17
en 18

Interne beheersing en AO/IB

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij tijdens de interim controle een analyse en evaluatie uitgevoerd van de interne beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van interne beheersing. Bij deze controle hebben wij ons primair gericht op het opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratie organisatie en interne beheersing (AO/IB). Dit voor zover dit van belang is voor onze controle op de betrouwbaarheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

De conclusie is dat de interne beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van interne controle in de basis toereikend zijn. Uw gemeente heeft echter te kampen met onzekerheden rondom de Jeugdzorg. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door externe omstandigheden die buiten de invloedssfeer van uw gemeente liggen, maar in het kader van onze controle wel gepaard gaan met onzekerheden die invloed hebben op onze oordeelsvorming. De bevindingen voortvloeiend uit de interim controle zijn met een afvaardiging van uw ambtelijke organisatie besproken. Voor onze specifieke bevindingen en aanbevelingen verwijzen wij u naar de door ons uitgebrachte managementletter 2015. Deze managementletter hebben wij op 1 december 2015 besproken met de auditcommissie.

Pagina 19

Managementsamenvatting (4/4)

Geïdentificeerde fouten en tekortkomingen in de toelichtingen

De materialiteit bij de planning en uitvoering van onze controle was € 730.327. Deze materialiteit sluit aan op het door de gemeenteraad vastgestelde controleprotocol.

Goedkeuringstoleranties

Fouten	1% van het totaal van de lasten	€ 730.327
Onzekerheden	3% van het totaal van de lasten	€ 2.190.981

Rapporteringstoleranties

Fouten	Conform het controleprotocol 2015	€ 50.000
Onzekerheden	Conform het controleprotocol 2015	€ 50.000

~~Er zijn geen geïdentificeerde niet-gecorrigeerde fouten.~~ De waarborgen die de gemeente Oost Gelre heeft getroffen zijn voldoende om een oordeel te geven over de financiële rechtmatigheid. Wij hebben tot dusverre geen rechtmatigheidsfouten en/of onzekerheden geconstateerd. Wij merken op dat bij voornoemde nog geen rekening is gehouden met eventuele fouten en/of onzekerheden die voortvloeien uit de nog door ons uit te voeren controle ten aanzien van de Jeugdzorg.

Pagina 23

Onafhankelijkheid

Baker Tilly Berk N.V. is onafhankelijk van de gemeente en voor zover wij weten heeft zich geen inbreuk voorgedaan op de van toepassing zijnde regels en het beleid ten aanzien van onafhankelijkheid. Ons zijn geen relaties bekend tussen Baker Tilly Berk en de gemeente die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. In hoofdstuk 5.6 hebben wij een nadere uiteenzetting opgenomen van onze onafhankelijkheid in het kader van de controle van de jaarrekening 2015.

Pagina 22

1. Bevindingen jaarrekening 2015 (1/5)

Nr.	Onderwerp	Bevinding	Afhandeling
1.	Schattingen	<p>Bij het opstellen van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders belangrijke schattingen voor de verslaggeving maken en toelichten. Wij hebben de schattingen die door het college van burgemeester en wethouders zijn gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening 2015 doorgenomen in het kader van onze jaarrekeningcontrole. De belangrijkste schattingen betreffen:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Verwachte levensduur en waardering materiële vaste activa b. Waardering financiële vaste activa c. Waardering van uitzettingen met looptijd < 1 jaar d. Waardering voorraden – niet in exploitatie genomen bouwgronden e. Waardering voorraden – onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie 	<p>Onderstaand hebben wij per belangrijke schatting gemotiveerd dat de door het college van burgemeester en wethouders gemaakte schattingen aanvaardbaar zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. De verwachte levensduur en daarmee de afschrijvingspercentages zijn evenwichtig, in lijn met hetgeen gebruikelijk is en consistent gehanteerd. Dit conform de door de raad vastgestelde nota afschrijvingsbeleid. b. Wij hebben geen afwaarderingsindicaties inzake de onder de financiële vaste activa opgenomen verstrekte hypotheek. c. De voorziening voor dubieuze debiteuren is bepaald op basis van een individuele beoordeling van de posten. Naar aanleiding van onze controle hebben wij vastgesteld dat de voorziening voor dubieuze debiteuren toereikend is. d. Wij hebben geen aanwijzingen verkregen dat de boekwaarde van de bij uw gemeente op de balans opgenomen niet in exploitatie genomen complexen hoger ligt dan de verwachte marktwaarde. Wel vragen wij uw specifieke aandacht voor het blijven volgen van de ontwikkelingen rondom het complex Lichtenvoorde Centrum-Oost. Hiervoor verwijzen wij ook naar onderstaand punt 4. e. De waardering van de in exploitatie genomen complexen is gebaseerd op geactualiseerde prognoses ultimo 2015. Deze berekeningen zijn tot stand gekomen op basis van aanvaardbare uitgangspunten.

1. Bevindingen jaarrekening 2015 (2/5)

Nr.	Onderwerp	Bevinding	Afhandeling
	Schattingen	f. Waardering voorzieningen g. Overlopende passiva	f. De onder de voorzieningen opgenomen voorziening wethouders pensioenen is bepaald op basis van actuariële berekeningen in overeenstemming met de wet APPA. Verder heeft uw gemeente een bestemmingsreserve riolering conform de nieuwe notitie Riolering van de commissie BBV (november 2014). Deze voorziening is toereikend op basis van het huidige GRP. g. Wij kunnen ons vinden in de door het college en management gemaakt inschattingen.
2.	Waarderingsgrondslagen	Tijdens onze controle hebben wij de aanvaardbaarheid van de gehanteerde waarderingsgrondslagen en de consistente toepassing daarvan beoordeeld. In dit kader komen tevens zaken aan de orde die een significante invloed hebben op de kwaliteit van de jaarverslaggeving, zoals nieuwe of gewijzigde waarderingsgrondslagen, schattingen, beoordelingen en onzekerheden en bijzondere transacties.	Naar onze mening zijn de door het college van burgemeester en wethouders gekozen waarderingsgrondslagen aanvaardbaar en consistent toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties. In het verslagjaar 2015 zijn geen wijzigingen doorgevoerd in de keuze of de toepassing van belangrijke waarderingsgrondslagen.
3.	Grondexploitatie – Algemeen	Bij het actualiseren van de grondexploitaties, maar ook bij het toetsen van de waardering van de niet in exploitatie genomen gronden worden door het college schattingen gemaakt. Dit geschiedt op basis van verschillende uitgangspunten en parameters. Wij hebben de uitgangspunten en parameters beoordeeld.	Gezien de verwachte doorlooptijd van de huidige complexen en resultaatverwachtingen leidt het rekenen met een rentecomponent in de prognoses ultimo 2015 niet tot materiële afwijkingen. Op grond hiervan hebben wij geëvalueerd dat de bouwgronden in exploitatie op juiste wijze zijn gewaardeerd.

1. Bevindingen jaarrekening 2015 (3/5)

Nr.	Onderwerp	Bevinding	Afhandeling
	Grondexploitatie – Algemeen	Hierbij valt ons op dat er bij de jaarlijkse actualisatie van de prognose, evenals voorgaande jaren, niet wordt gerekend met een rentecomponent. Eveneens wordt geen rekening gehouden met toekomstige kosten- en opbrengstenstijgingen. Op basis van de huidige marktomstandigheden alsook de gerealiseerde verkopen in de afgelopen jaren betreft het niet rekenen met kosten- en opbrengstenstijgingen een reëel uitgangspunt. Het niet rekenen met een rentecomponent in toekomstige prognoses kan echter een risico impliceren. Indien complexen namelijk een lange(re) doorlooptijd kennen, kunnen complexen hiermee een beslag gaan leggen op de beschikbare middelen van uw gemeente.	Wij adviseren u voor de toekomst de gehanteerde systematiek voor het opstellen van prognoses voor complexen die een langere doorlooptijd kennen te herzien. Dit met name ten aanzien van de rentecomponent.
4.	Complex Lichtenvoorde Centrum-Oost	Dit complex maakt onderdeel uit van de door de raad vastgestelde Ontwikkelingsvisie Centrum Lichtenvoorde en Masterplan Nieuwmarkt Lichtenvoorde. U heeft aangegeven dat het nieuwe plan voor dit complex binnenkort door de raad wordt vastgesteld en op basis van dit nieuwe plan een nieuwe herrekening zal worden gemaakt. Op basis van een eerste inschatting is een voorziening gevormd ad € 450.000.	Op basis van onze kennis van dit complex achten wij de huidig gevormd voorziening aanvaardbaar. Wij merken echter op dat sprake is van een onzekerheid omtrent de toekomstige bestemming van dit complex. Deze onzekerheid is naar onze mening nog onvoldoende toegelicht in de concept jaarrekening. Dit bespreken wij graag met u.

1. Bevindingen jaarrekening 2015 (4/5)

Nr.	Onderwerp	Bevinding	Afhandeling
5.	Complex Lindebrook	Dit complex betreft bedrijventerrein. De gemiddelde boekwaarde per m2 bedraagt € 20,86. In 2015 is een opbrengst gerealiseerd van € 472.000.	De resultaatsprognose is circa € 4 miljoen en hiermee gelijk aan vorig jaar. Hierbij wordt uitgegaan van een planperiode tot en met 2025. Indien de uitgifte van gronden langer op zich laat wachten, zal het resultaat mogelijk afnemen. Op basis van de ontwikkelingen in 2015, boekwaarde per m2 en de huidige verkoopprijzen hebben wij vastgesteld dat de waardering een juiste inschatting betreft op basis van de huidige beschikbare informatie.
6.	Complex Flierbeek	Dit complex betreft woningbouw waarbij fase 3 van het complex niet meer tot ontwikkeling komt. Fase 1 van het complex is in 2015 afgesloten. Daarnaast is sprake van een resultaatname ad € 2,6 miljoen voor de fasen 1 en 2 van het complex. Fase 3 van het complex is afgewaardeerd naar agrarische waarde en overgebracht naar de materiële vaste activa.	Op basis van de prognose ultimo 2015 en huidige informatie over de ontwikkelingen in 2016 hebben wij geen aanleiding om te veronderstellen dat ten onrechte resultaat is genomen en hierdoor het complex te hoog is gewaardeerd.
7.	Complex De Woerd	Het verwacht resultaat voor dit complex inzake woningbouw is op basis van de prognose ultimo 2015 een negatief resultaat van € 100.000. Hiervoor heeft uw gemeente een voorziening gevormd. In 2015 zijn, in tegenstelling tot 2014, weer opbrengsten gerealiseerd uit hoofde van het verkopen van kavels. Daarnaast is sprake van opties in 2016.	Op basis van de ontwikkelingen in 2015 en 2016 hebben wij vastgesteld dat de waardering van het complex tot stand is gekomen op basis van een beste inschatting. Tegelijkertijd merken wij op dat uw gemeente wel een waarderingsrisico loopt als de gronduitgifte langer duurt dan geraamd. Om dit risico te bewaken, zullen wij jaarlijks de voortgang van het complex controleren en beoordelen of er indicaties zijn op een mogelijke afwaardering.

1. Bevindingen jaarrekening 2015 (5/5)

Nr.	Onderwerp	Bevinding	Afhandeling
8.	Gebiedsonderneming Laarberg C.V.	<p>Uw gemeente heeft voor het project de Laarberg samen met de gemeente Berkelland Gebiedsonderneming Laarberg opgericht. De gemeenten zijn ieder 50% aandeelhouder.</p> <p>Ten tijde van onze controle zijn nog geen cijfers beschikbaar over 2015.</p>	<p>Uw gemeente heeft, evenals de gemeente Berkelland, een onvoorwaardelijke borgstelling afgegeven aan de BNG inzake de financiering van Laarberg C.V. Hiermee loopt uw gemeente een maximaal risico ter grootte van € 12,5 miljoen. Dit is als zodanig ook toegelicht in de jaarrekening.</p> <p>Graag ontvangen wij de cijfers 2015 zodra deze beschikbaar zijn.</p>
9.	Onzekerheden rondom de jeugdzorg	<p>Als gevolg van de landelijke onzekerheden rondom de decentralisatie jeugdzorg hebben wij ook bij uw gemeente de controle nog niet kunnen afronden.</p>	<p>Zodra er meer duidelijkheid is, zullen wij de controle rondom de jeugdzorg bij uw gemeente uitvoeren en hierover aan u rapporteren.</p>

2. Overige significante zaken (1/4)

Nr.	Onderwerp	Toelichting
1.	Single information Single audit	<p>De SiSa-bijlage die opgenomen is in de jaarrekening is opgesteld door de gemeente. Wij hebben de SiSa-bijlage gecontroleerd op basis van de door u opgemaakte SiSa-bijlage en de nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2015. Hierbij stellen wij de juistheid van de gegevens in de SiSa-bijlage vast. Wij willen benadrukken dat u als gemeente zelf verantwoordelijk bent voor de volledigheid van de te verantwoorden indicatoren zoals opgenomen in de SiSa-bijlage. Indien een '0' is ingevuld zijn wij bij de gemeente nagegaan of deze '0' terecht is ingevuld. U heeft dit aan ons bevestigd.</p>
2.	Fouten en onzekerheden SiSa-bijlage	<p>Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2015 in het kader van de SiSa zijn verantwoord. Hierbij worden alleen fouten en onzekerheden per specifieke uitkering opgenomen, boven een financiële grens, voor zover die niet zijn of kunnen worden gecorrigeerd.</p> <p>De financiële grens is per specifieke uitkering:</p> <ul style="list-style-type: none">• € 12.500 indien de omvangsbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is;• 10% indien de omvangsbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is;• € 125.000 indien de omvangsbasis groter dan € 1.000.000 is. <p>Wij doen dit met een tabel, die wij ook moeten opnemen als er geen fouten of onzekerheden geconstateerd zijn. Per regeling is hierin aangegeven of, en zo ja welke, financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd:</p>

2. Overige significante zaken (2/4)

Nr.	Onderwerp	Toelichting				
	Fouten en onzekerheden SiSa-bijlage	Nr.	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang (in euro's)	Toelichting fout/onzekerheid
		D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2015 (OAB)	Geen	0	N.v.t.
		D11	Wet participatiebudget 2014	Geen	0	N.v.t.
		G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_totaal 2014	Geen	0	N.v.t.
		G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeente 2015	Geen	0	N.v.t.
		G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB_totaal 2014	Geen	0	N.v.t.
		G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente 2015	Geen	0	N.v.t.
		G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2014	Geen	0	N.v.t.
		G5A	Wet Participatiebudget (WPB)_totaal 2014	Geen	0	N.v.t.
		Totaal				0

2. Overige significante zaken (3/4)

Nr.	Onderwerp	Toelichting
3.	Rechtmatigheid	<p>Uw gemeente moet voldoen aan een veelheid van externe en interne wet- en regelgeving. Wij zijn bij onze controle op het voorwaarden criterium uitgegaan van het normenkader voor de accountantscontrole. Wij hebben bij onze controle op het gebied van de externe en interne wet- en regelgeving geen rechtmatigheidsfouten aangetroffen. Ook uit de interne controlewerkzaamheden die uw gemeente over 2015 heeft uitgevoerd zijn geen bevindingen naar voren gekomen die wij onder uw aandacht moeten brengen.</p>
4.	Begrotingsrechtmatigheid	<p>De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn gebaseerd op artikel 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moet de gemeenteraad zelf nader invullen en concretiseren. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet. Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat het college van burgemeester en wethouders belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig meldt aan de gemeenteraad, zodat de gemeenteraad hierover tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen.</p> <p>Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat het college van burgemeester en wethouders inbreuk maakt op het budgetrecht van de gemeenteraad.</p> <p>Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota Rechtmatigheid 2015 van de Commissie BBV. Een overschrijding van de begroting is altijd onrechtmatig, maar hoeft de accountant niet in alle gevallen mee te wegen in zijn oordeel. Essentieel is dat de gemeenteraad nadere regels kan stellen wanneer kostenoverschrijdingen die zijn gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten (1), kostenoverschrijdingen passend binnen het beleid (2) en kostenoverschrijdingen bij opneemregelingen (3) moeten meewegen bij het oordeel van de accountant. In die gevallen dat de gemeenteraad geen nader beleid stelt, geldt het uitgangspunt dat de accountant deze kostenoverschrijdingen niet betreft bij de beslissing of hij al dan niet een goedkeurend rechtmatigheidsoordeel kan afgeven.</p> <p>Daarnaast moet de accountant deze kostenoverschrijdingen – waarvan het college van burgemeester en wethouders in de jaarrekening moet aangeven dat de gemeenteraad deze nog dient te autoriseren – in het verslag van bevindingen aan de orde stellen. Extra lasten die zijn gemaakt omdat extra</p>

2. Overige significante zaken (4/4)

Nr.	Onderwerp	Toelichting								
	Begrotingsrechtmatigheid	<p>opbrengsten daarvoor de ruimte bieden, terwijl deze extra lasten niet direct zijn gerelateerd aan de extra opbrengsten en waarbij de gemeenteraad nog geen besluit heeft genomen over de aanwending van deze extra opbrengsten, zijn onrechtmatig.</p> <p>In totaal heeft uw gemeente € 72,9 miljoen aan lasten begroot (na wijziging). De werkelijke lasten komen uit op € pm miljoen. In totaal is sprake van een overrealisatie van € pm miljoen (pm%). Aan baten had uw gemeente een bedrag van € 72,9 miljoen begroot, tegenover € pm miljoen werkelijke baten. In totaal gaat het om een hogere realisatie aan baten van € pm miljoen (pm%).</p> <p>In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moet de accountant kijken naar de lastenoverschrijdingen per programma. Op het volgende programma zijn begrotingsoverschrijdingen op de lasten te constateren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bestuur, bedrijfsvoering en dienstverlening <p>Deze zijn in te delen in de hierna opgenomen categorieën, zoals genoemd in de Kadernota Rechtmatigheid 2015 van de Commissie BBV.</p> <table border="1" data-bbox="712 922 1951 1187"> <thead> <tr> <th data-bbox="712 922 1167 1010">Lastenoverschrijving programma's (in euro's)</th> <th data-bbox="1167 922 1480 1010">Begrotingsafwijking</th> <th data-bbox="1480 922 1709 1010">Onrechtmatig, telt niet mee</th> <th data-bbox="1709 922 1951 1010">Onrechtmatig, telt wel mee</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="712 1010 1167 1187"> Programma Bestuur, bedrijfsvoering en dienstverlening Overschrijding: € 376 duizend </td> <td data-bbox="1167 1010 1480 1187"> Betreft kostenoverschrijdingen die deels worden gecompenseerd door extra opbrengsten en verder passen binnen het bestaande beleid. </td> <td data-bbox="1480 1010 1709 1187" style="text-align: center;">v</td> <td data-bbox="1709 1010 1951 1187"></td> </tr> </tbody> </table> <p>Wij verwijzen voor een inhoudelijke en meer specifieke analyse van deze overschrijdingen naar de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening. De geconstateerde kostenoverschrijdingen worden deels gecompenseerd door extra opbrengsten en passen verder binnen het bestaande beleid en hoeven daarom op grond van de Kadernota 2015 van de commissie BBV niet meegeteld te worden in het accountantsoordeel.</p>	Lastenoverschrijving programma's (in euro's)	Begrotingsafwijking	Onrechtmatig, telt niet mee	Onrechtmatig, telt wel mee	Programma Bestuur, bedrijfsvoering en dienstverlening Overschrijding: € 376 duizend	Betreft kostenoverschrijdingen die deels worden gecompenseerd door extra opbrengsten en verder passen binnen het bestaande beleid.	v	
Lastenoverschrijving programma's (in euro's)	Begrotingsafwijking	Onrechtmatig, telt niet mee	Onrechtmatig, telt wel mee							
Programma Bestuur, bedrijfsvoering en dienstverlening Overschrijding: € 376 duizend	Betreft kostenoverschrijdingen die deels worden gecompenseerd door extra opbrengsten en verder passen binnen het bestaande beleid.	v								

3. Vermogen en resultaat (1/2)

Eigen vermogen

Het BBV kent een duidelijk onderscheid tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten te lopen. Een gemeente dan wel gemeenschappelijke regeling mag geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen muteren.

De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming. Het nog te bestemmen jaarresultaat (= gerealiseerde resultaat) bedraagt € 5,3 miljoen voordelig. Dit bedrag is afzonderlijk vermeld onder het eigen vermogen in de balans.

In het hierna volgende overzicht hebben wij de mutaties in de reserves schematisch weergegeven (x € 1.000):

Ontwikkeling eigen vermogen	2014	2015
Stand van de reserves per 1 januari	60.561	51.414
<i>Tussentijdse resultaatbestemming tijdens boekjaar</i>	- 767	370
<i>Nog te bestemmen resultaat bij jaarrekening (=gerealiseerde resultaat)</i>	2.224	5.307
Totaal (= gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten)	1.457	5.677
Omzetten van de reserve riolering in een voorziening via een directe balansmutatie conform de notitie Riolering nov. 2014	- 10.604	-
Stand van de reserves per 31 december	51.414	57.091

De reserves van uw gemeente zijn in 2015 met een bedrag van € pm miljoen toegenomen. Wij hebben vastgesteld dat de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves gedurende 2015 zijn gebaseerd op een raadsbesluit. De totale toename van het eigen vermogen komt overeen met het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten van € 5,7 miljoen voordelig.

De omvang van uw reserves bedraagt ultimo 2015 circa 49% van het balanstotaal (2014: 54%). In het bedrijfsleven wordt een minimum solvabiliteit van 30% als gezond gezien.

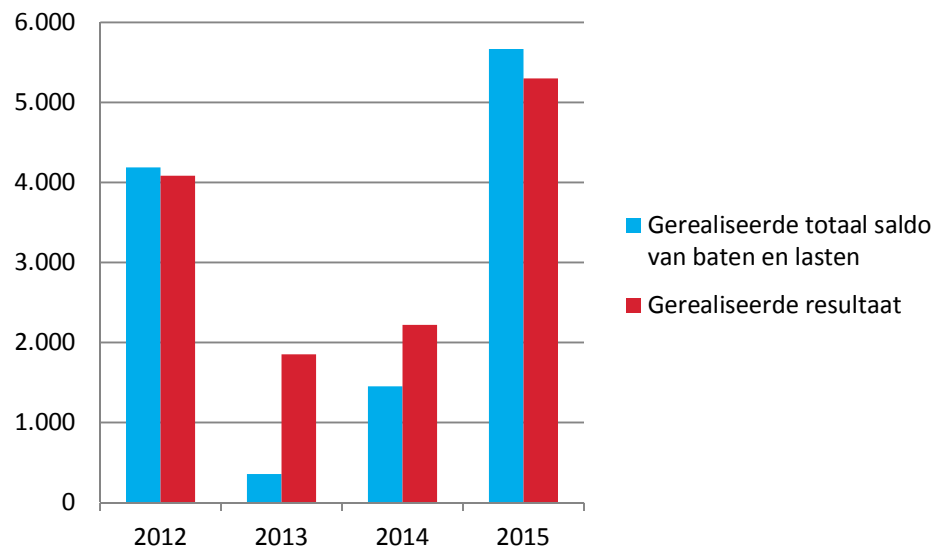
De incidentele respectievelijk structurele weerstandscapaciteit van uw gemeente is in 2015 ten opzichte van vorig jaar toegenomen met € pm respectievelijk € pm. De hoogte van het weerstandsvermogen wordt met een ratio van pm op totaalniveau door uw gemeente als uitstekend beoordeeld.

3. Vermogen en resultaat (2/2)

Eigen vermogen

Hierna geven wij een overzicht van de ontwikkeling van het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten en het gerealiseerde resultaat van 2012 tot en met 2015.

Het overzicht van baten en lasten over 2015 toont een voordelig saldo van € **pm** miljoen ten opzichte van een voordelig saldo van € 1,5 miljoen over het boekjaar 2014. Voor een meer uitgebreide analyse van het resultaat over het jaar 2015 verwijzen wij naar de toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Het resultaat over 2015 wordt beïnvloed door incidentele baten en lasten (per saldo lasten van € **pm**).

4. Interne beheersing en AO/IB

Nr.	Onderwerp	Constatering en risico voor gemeente
1.	Interne beheersing algemeen	<p>In oktober 2015 hebben wij onze tussentijdse controle uitgevoerd. Onze doelstelling van deze controle is om een beeld te krijgen of de interne beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van interne controle toereikend zijn in het kader van onze opdracht tot de controle van de jaarrekening. Dit beeld is in belangrijke mate bepalend voor onze risico-inschatting en hiermee voor de omvang en diepgang van onze werkzaamheden die wij bij de jaarrekeningcontrole moeten uitvoeren. Dit teneinde de gewenste zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening géén materiële fouten bevat.</p> <p>Mede naar aanleiding van de bevindingen uit onze interim-controle hebben wij een managementletter uitgebracht. De belangrijkste aandachtspunten daarin zijn:</p> <ul style="list-style-type: none">• Applicatiebeheer Key2Financiën;• Afwezigheid van verplichtingen- en contractenadministratie maakt dat interne controle op de aanbestedingen achteraf wordt uitgevoerd;• Digitale workflow: bijzonderheden data-analyse;• Wachtwoordbeleid Key2Financiën;• Bevoegdheden Rabobank;• Toetsing aanvragen WMO/Jeugd vindt niet altijd plaats en• Achterstand invoer cliëntgegevens decentralisaties. <p>Vanuit onze taak geven wij u mee dat het juist in deze tijd meer dan noodzakelijk is om de interne (financiële) beheersing binnen uw organisatie te behouden en te bewaken.</p>

Geautomatiseerde gegevensverwerking

In overeenstemming met artikel 2: 393 van het Burgerlijk Wetboek delen wij u mee dat bij de controle van de jaarrekening geen zaken betreffende de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking zijn op te merken.

5. Overige onderwerpen (1/3)

5.1. Bevestigingen van het college van burgemeester en wethouders

Wij hebben het college van burgemeester en wethouders ter confirmatie een schriftelijke bevestiging gevraagd en ontvangen aangaande haar verantwoordelijkheden inzake de financiële verslaggeving.

5.2. Meningsverschil met management of beperking in reikwijdte van de controle

Er zijn geen meningsverschillen met het college van burgemeester en wethouders geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controle-opdracht door het college van burgemeester en wethouders en de medewerkers van de gemeente Oost Gelre de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

5.3. Normering topinkomens (WNT)

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is in werking getreden met ingang van 1 januari 2013. De WNT regelt niet alleen de openbaarmaking van topinkomens in de publieke en semipublieke sector, maar stelt ook maxima aan de hoogte van de bezoldiging van topfunctionarissen en tevens aan de ontslagvergoedingen.

Met ingang van 1 januari 2013 is bij wet vastgelegd dat rechtspersonen of organisaties die volledig of in aanzienlijke mate uit publieke middelen zijn gefinancierd beloningen van topfunctionarissen openbaar dienen te maken, ook als deze de in de wet gestelde maximale bezoldiging niet te boven gaat. In 2015 was de algemene norm het ministersalaris, wat neerkomt op € 178.000, inclusief belaste onkostenvergoedingen en pensioenbijdrage. Daarnaast dienen gemeenten het salaris openbaar te maken van overige medewerkers (inclusief – wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan – ingehuurd personeel) die een bezoldiging ontvangen boven deze norm. Ten slotte stelt de WNT een aantal overige eisen, zoals een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000.

In 2015 is voor geen van de topfunctionarissen en overige medewerkers sprake van een overschrijding van de grensbedragen. In de toelichting op het overzicht van baten en lasten is de vereiste toelichting opgenomen. Daarmee voldoet de gemeente Oost Gelre aan de vereisten.

5.4. Naleving van overige wet- en regelgeving

Wij hebben geen kennis van te rapporteren omstandigheden in verband met het niet-naleven van wet- en regelgeving.

5. Overige onderwerpen (2/3)

5.5. Fraude

Bij de uitvoering van de controle hanteren wij onder andere de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (Standaard 240). "De verantwoordelijkheid van de accountant voor het onderkennen van het risico van fraude in het kader van de controle van financiële overzichten".

Het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad zijn primair verantwoordelijk voor de preventie van fraude. Het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad zijn verantwoordelijk voor een cultuur van eerlijkheid en ethisch verantwoordelijk gedrag. Zij dienen zowel preventieve als repressieve beheersingsmaatregelen te nemen om de kans op fraude zo veel mogelijk te beperken, zodat de integriteit van de financiële verslaggeving is gewaarborgd.

Als onderdeel van onze controle hebben wij het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad verzocht inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking zou kunnen bevatten als gevolg van fraude, in de aard, omvang en frequentie van deze inschattingen. Daarnaast hebben wij gevraagd naar het proces dat het college van burgemeester en wethouders daarbij hanteert, alsook de communicatie daarover met het personeel en met de gemeenteraad. Tijdens deze gesprekken heeft het college van burgemeester en wethouders aangegeven zich bewust te zijn van frauderisico's en voorbeelden gegeven van de manier waarop zij deze beheerst.

De huidige economische ontwikkelingen kunnen voor organisaties en hun werknemers leiden tot verhoogde prikkels of gelegenheden tot het doen van of meewerken aan fraude. Gelet op het belang van een risicoanalyse die is toegespitst op de huidige economische ontwikkelingen en actuele interne beheersing attenderen wij u op het belang van periodieke frauderisicoanalyses als vast onderdeel van het interne controlesysteem dat erop is gericht bedrijfsrisico's te onderkennen, het belang en de waarschijnlijk daarvan in te schatten en het daarop toespitsen van de interne beheersing.

Van de accountant wordt op grond van de regels van de beroepsorganisatie (NBA) een professioneel-kritische houding verwacht ten aanzien van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude in de jaarrekening. Ter invulling van deze professioneel-kritische houding zal de accountant een inschatting moeten maken van de frauderisico's, zich een beeld moeten vormen van de maatregelen van interne beheersing die de organisatie heeft getroffen om mogelijke fraudes van materieel belang te voorkomen, en te bezien of deze maatregelen effectief zijn.

Wanneer sprake is van een aanwijzing voor fraude, dan zal de accountant dit moeten communiceren met, afhankelijk van de aard van de fraude, de direct leidinggevende, het college van burgemeester en wethouders en, in sommige gevallen (fraude in de top van de organisatie) en wanneer onvoldoende herstelwerkzaamheden worden ondernomen, de gemeenteraad.

5. Overige onderwerpen (3/3)

Wij merken op dat onze controle niet specifiek is ingericht op het ontdekken van fraude. De accountant is wel verantwoordelijk voor de betrekking van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn controleopdracht.

Wij hebben een fraudediscussie gevoerd met het controleteam en met het management van de gemeente Oost Gelre waarbij wij de nadruk hebben gelegd op de vermoedens van materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarstukken van de gemeente Oost Gelre. Van het management hebben wij de bevestiging ontvangen dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd waarbij het management of werknemers, die een belangrijke rol spelen bij de maatregelen van interne beheersing of andere in het geval dat de fraude van materieel belang kan zijn op de jaarrekening, zijn betrokken.

Tevens hebben wij zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die gericht waren op het risico van het 'omzeilen' van de interne beheersingsmaatregelen door het management te detecteren. Wij hebben specifieke controles uitgevoerd op memoriaalboekingen, controles van schattingen en hebben significante transacties nader onderzocht. Daar zijn geen bijzonderheden uit naar voren gekomen.

Hoewel wij een professioneel kritische houding hebben ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, willen wij opmerken dat onze controle niet specifiek is gericht op het ontdekken hiervan. Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2015 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

5.6. Onafhankelijkheid

In het verlengde van de Nadere voorschriften inzake onafhankelijkheid van de openbaar accountant, bevestigen wij dat de, naar ons oordeel, onafhankelijke positie in overeenstemming is met de wettelijke en beroepsvoorschriften. Tevens bevestigen wij dat de objectiviteit gedurende het afgelopen boekjaar niet is aangetast.

In onze controleaanpak zijn diverse maatregelen opgenomen die de onafhankelijkheid dienen te waarborgen. Periodiek wordt de naleving van interne en externe onafhankelijkheidsvoorschriften beoordeeld. De leden van ons controleteam moeten jaarlijks hun onafhankelijkheid (schriftelijk) bevestigen.

Bijlage 1: Niet-gecorrigeerde fouten en onzekerheden

Niet-gecorrigeerde fouten en onzekerheden

De volgende niet-gecorrigeerde fouten en onzekerheden zijn gedurende onze werkzaamheden vastgesteld:

	Getrouwheid (G) en/of Rechtmatigheid (R)	Ten laste/(gunste) van staat van baten en lasten huidige jaar €	Toename/(afname) activa €	Toename/(afname) eigen vermogen €	Toename/(afname) passiva €
<u>Fouten</u>					
<i>Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen voorgaande periode</i>		0	0	0	0
<i>Afwijkingen</i>					
N.v.t.		0	0	0	0
Totaal		0	0	0	0
<u>Onzekerheden</u>					
<i>Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen voorgaande periode</i>		0	0	0	0
<i>Afwijkingen</i>					
N.v.t.		0	0	0	0
Totaal		0	0	0	0

Wij rapporteren alleen niet-gecorrigeerde onjuistheden die niet duidelijk onbelangrijk zijn en waarmee een bedrag boven de € 33.500 is gemoeid. Dit op basis van onze interne richtlijnen.

Volgens het controleprotocol 2015 van uw gemeente dienen wij alle fouten en onzekerheden die groter zijn dan € 50.000 in dit rapport te melden.

Bijlage 2: Actualiteiten (1/2)

In deze bijlage nemen wij actuele ontwikkelingen op die een rol spelen binnen uw sector.

Bij onze controle hebben wij onderstaande punten niet in alle gevallen specifiek beoordeeld of toegepast op uw organisatie. Wij zijn vanzelfsprekend bereid om met u van gedachten te wisselen over de gevolgen en beantwoording van mogelijke vraagstukken voor uw organisatie.

De volgende onderwerpen komen aan bod:

- Vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen
- Wijzigingen BBV
- Europese privacy verordening

Bijlage 2: Actualiteiten (2/2)

Vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen

Vanaf 1 januari 2016 zijn overheidsondernemingen verplicht om vennootschapsbelasting (Vpb) af te dragen over de winstgevende activiteiten. Wij hebben vastgesteld dat de Vpb-plicht onder de aandacht is bij het management.

Wijzigingen BBV

Het BBV bepaalt dat gemeenten voortaan een basisset van vijf financiële kengetallen moeten opnemen in de begroting en de jaarrekening (in de begroting vanaf 2016, in de jaarrekening vanaf 2015). De kengetallen betreffen: schuldquota leningen, solvabiliteitsratio, grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit.

Persoonsgegevens bij lokale overheden

Met het oog op de strikte Europese regelgeving t.a.v. de privacy en de Wet Meldplicht Datalekken die is ingegaan per 1 januari 2016 is het compliant maken en houden van uw organisatie op basis van de nieuwe regelgeving een belangrijk aandachtspunt. De Meldplicht Datalekken houdt in dat organisatie een melding bij het College Bescherming Persoonsgegevens moeten doen als er sprake is van een datalek van persoonsgegevens binnen de organisatie. Van een datalek is sprake bij toegang tot of vernietiging, wijziging of vrijkomen van deze persoonsgegevens bij een organisatie, zonder dat dit de bedoeling is van deze organisatie. Onder een datalek valt niet alleen het vrijkomen (lekken) van gegevens, maar ook onrechtmatige verwerking van gegevens. Denkt u bijvoorbeeld aan een kwijtgeraakte USB-stick of een gestolen laptop/telefoon waarop persoonsgegevens staan. Of verzending van e-mail waarin e-mailadressen voor alle geadresseerden zichtbaar zijn.

Omdat wij als accountantsorganisatie ook veelvuldig met persoonsgegevens van onze cliënten werken, hebben wij als organisatie onder andere de volgende maatregelen geïmplementeerd om een datalek te voorkomen. Zo werken wij bijvoorbeeld niet lokaal op onze laptops, maar in de cloud. Om toegang te verkrijgen tot deze sterk beveiligde omgeving loggen wij in door middel van een gebruikersnaam, wachtwoord en token. Hierdoor wordt de onderlinge data-uitwisseling tussen leden van ons controleteam tot nul beperkt. Om zorg te dragen voor een veilige data-overdracht tussen onze cliënten en onze accountantsorganisatie maken wij gebruik van een beveiligde transfer-verbinding. Hierbij worden gegevens door middel van een transactie-ID (gegenereerd door deze per mail te verzenden aan de zender bij het verzenden van documenten) in combinatie met een wachtwoord verzonden aan het ontvangend mailadres. Het ontvangend mailadres ontvangt hierbij na verzending enkel het transactie-ID in zijn mailbox. Het wachtwoord dat gebruikt wordt door zowel de zender als ontvanger betreft een afgesproken wachtwoord tussen beide partijen. Dit wachtwoord heeft de ontvanger nodig om de ontvangen bestanden te downloaden.